

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 44/2025-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa 1 [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], sťažovateľa 2 [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľa 3 [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Gabrielou Kľačanovou, Andreja Kmeťa 17, Martin, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/9/2023 z 29. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnými sťažnosťami doručenými ústavnému súdu 9. septembra 2024 a 23. septembra 2024 spojenými na spoločné konanie uznesením ústavného súdu sp. zn. PLs. ÚS 96/2024 z 20. novembra 2024 podľa § 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v spojení s § 166 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4Cdo/9/2023 z 29. mája 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, priznať im primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľom sa na Okresnom súde Trenčín (ďalej len „okresný súd“) viedol spor o žalobe žalobkyne [REDACTED], ktorou sa domáhala solidárneho zaplatenia náhrady škody za bolestné a náhrady trov konania. Sťažovateľ 1 bol v čase

trvania sporu maloletou osobou a sťažovatelia 2 a 3 sú jeho rodičmi a zákonnými zástupcami. Okresný súd zaviazal sťažovateľa 1 k povinnosti zaplatiť žalobkyni náhradu škody za bolestné do 1 roka po právoplatnosti rozsudku, žalobu proti sťažovateľom 2 a 3 zamietol a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania. Na odvolanie strán sporu odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti priznaného plnenia (výrok I), zmenil časť výroku o splatnosti uvedenej povinnosti (výrok II) a zmenil výrok o trovách konania tak, že žalobkyni priznal proti sťažovateľovi 1 nárok na náhradu trov prvoinštančného konania, a nepriznal sťažovateľom 2 a 3 nárok na náhradu trov prvoinštančného konania proti žalobkyni (výrok III). O trovách odvolacieho konania rozhodol tak, že uložil sťažovateľovi 1 povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania (výrok IV) a sťažovateľom 2 a 3 uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni trovy odvolacieho konania spoločne a nerozdielne (výrok V).

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu sťažovatelia podali ako žalovaná strana sporu dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodňovali § 420 písm. f) CSP, namietajúc správnosť výroku o trovách konania a absenciu procesnej spôsobilosti [dovolací dôvod podľa § 420 písm. c) CSP]. Najvyšší súd dovolanie odmietol napadnutým uznesením a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Najvyšší súd v napadnutom uznesení konštatoval, že sťažovatelia 2 a 3 nie sú z procesného hľadiska oprávnení na podanie dovolania proti výrokom I, II a IV rozsudku odvolacieho súdu, pretože im nimi nebola spôsobená žiadna (formálna ani materiálna) procesná ujma. Z tohto dôvodu odmietol ich dovolanie v tejto časti ako podané neoprávnenou osobou [§ 447 písm. b) CSP]. Ďalej sa zaoberal už len ich dovolaním proti výrokom o trovách konania, t. j. výrokom III a V rozsudku odvolacieho súdu. V tomto smere citoval z dôvodov rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré považoval za zreteľne vysvetlené. Sťažovateľom 2 a 3 nebol priznaný nárok na náhradu trov prvoinštančného konania, hoc by im ako úspešným inak patrilo, pretože v tomto vzťahu existovali dôvody hodné osobitného zreteľa spočívajúce v povahe uplatneného nároku žalobkyňou voči sťažovateľom 2 a 3, ako aj v sociálnych pomeroch týchto strán sporu. Z citácie odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu (bod 31 napadnutého uznesenia) tak najvyššiemu súdu jednoznačne vyplynulo, prečo sa odvolací súd rozhodol vo veci aplikovať § 257 CSP, pričom tieto dôvody zrozumiteľne, presvedčivo a obsérne vysvetlil.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Sťažovateľ 1 v ústavnej sťažnosti popisuje priebeh sporu na všeobecných súdoch. S právnym názorom najvyššieho súdu sa nestotožňuje a uvádza, že všetky vnútroštátne súdy ignorovali jeho základné práva v súdnom konaní a toto má znaky nespravodlivosti.

6. Sťažovatelia 2 a 3 po rekapitulácii priebehu sporu kritizujú záver najvyššieho súdu a uvádzajú, že v rámci vnútroštátneho práva nedostali odpovede na otázky, ktoré v súdnom konaní legitímne nastolili. Nestotožňujú sa ani s tvrdeniami, že im nebola spôsobená žiadna formálna ani materiálna procesná ujma. Nedobrovoľne boli od 25. júla 2018 účastníkmi súdneho sporu, bez akéhokoľvek svojho zavinenia, stálo ich to čas a nemalé finančné prostriedky, keďže boli voči žalobkyni v merite veci plne úspešní. Legitímne a spravodlivo teda očakávali, že sa im vynaložené finančné prostriedky od žalobkyne navrátia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je zovšeobecňujúca námietka sťažovateľov o porušení ich práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré považujú za nedostatočne odôvodnené a nespravodlivé.

8. Ústavný súd v súvislosti s takto naformulovaným obsahom ústavnej sťažnosti poukazuje na skutočnosť, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, resp. či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

9. Ústavný súd tak zameral svoju pozornosť na to, či najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody svojho rozhodnutia, a teda či účinky jeho dovolacej právomoci boli zlučiteľné s právom strany sporu na prístup k súdu a súčasne či zo strany najvyššieho súdu došlo k splneniu požiadaviek kladených na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia, a to so zreteľom na už uvedené východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia.

10. Ako vyplýva z podaného dovolania, tento mimoriadny opravný prostriedok formálne podali sťažovatelia 2 a 3, z jeho obsahu však vyplýva, že dovolanie podávajú ako „*žalovaná strana*“, teda vrátane sťažovateľa 1, ktorý bol v čase podania dovolania ešte maloletý. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. c) CSP sťažovatelia uviedli, že sťažovateľ 1 nemal procesnú spôsobilosť a súdom ustanovený opatrovník pôsobil v priebehu sporu iba formálne. Pokiaľ išlo o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, sťažovatelia 2 a 3 namietali nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa trov konania. Nesúhlasili ani s tým, že žalobkyni nebola uložená povinnosť nahradiť sťažovateľom 2 a 3 trovy konania, keďže vo vzťahu k nim bola žaloba zamietnutá.

11. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia najskôr poukázal na závery všeobecných súdov a nadväzne uviedol právne dôvody odmietnutia dovolania. Vychádzal z toho, že dovolanie podali iba sťažovatelia 2 a 3 a vo vzťahu k nim posudzoval aj prípustnosť a dôvodnosť uplatnených dovolacích dôvodov. Žaloba žalobkyne nasmerovaná proti sťažovateľom 2 a 3 bola právoplatne zamietnutá, a preto pokiaľ išlo o nimi napadnuté výroky I, II a IV rozsudku odvolacieho súdu, ktoré sa týkali výlučne sťažovateľa 1, najvyšší súd nemohol inak než dovolanie z procesných dôvodov odmietnuť ako podané neoprávnenou osobou. Dôvodil § 424 CSP s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu týchto výrokov nezhoršuje ich doterajšie právne postavenie, nezužuje im ich práva, neukladá im povinnosti, ale práve naopak, je plne v súlade s ich procesnou obranou.

Zmenou alebo zrušením predmetných výrokov by sa pre sťažovateľov 2 a 3 nedosiahol priaznivejší procesný výsledok. Pokiaľ ide o vyhodnotenie dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia poskytlo sťažovateľom dostatočné a ústavne konformné odpovede na ich námietky súvisiace s predmetom sporu vrátane námietok smerujúcich k verdiktu o trovách konania a aplikácie § 257 CSP. Najvyšší súd v tomto smere poukázal na jednotlivé body odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, z ktorých citoval právne závery vedúce krajský súd k zmene rozhodnutia súdu prvej inštancie, pokiaľ išlo o nárok na náhradu trov konania. Osobitne sa vysporiadal aj s procesným aspektom rozhodovania, teda s nevyhnutnosťou umožniť stranám sporu podľa § 382 CSP vyjadriť sa k novej aplikácii § 257 CSP v súvislosti s rozhodovaním o nárokoch strán na náhradu trov konania, čo náležite využili. Napokon v reakcii na námietku sťažovateľov o nesprávnom právnom posúdení veci v súvislosti s aplikáciou § 257 CSP najvyšší súd uviedol, že táto námietka nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Nemožno sa teda stotožniť s argumentáciou sťažovateľov o údajnej nepreskúmateľnosti namietaného rozhodnutia.

12. Z dôvodov napadnutého uznesenia tiež vyplýva, že najvyšší súd podrobil svojmu skúmaniu rozhodnutie odvolacieho súdu z toho pohľadu, či spĺňa požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. V tomto kontexte však vyznieva pomerne zmätočne doplnenie uvedené v bode 33 napadnutého uznesenia, v rámci ktorého celkom nepriliehavo k dosiaľ uvedeným záverom dodal, že (okrem iného) prípadný nedostatok odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia nezakladá vadu zmätočnosti, ktoré oprel o rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 196/2014. Práve naopak, ako vyplýva z aktuálnej judikatúry ústavného súdu i rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, i namietaná nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je spôsobilá preukázať nesprávny procesný postup súdu, ktorým došlo k znemožneniu uplatnenia procesných práv v intenzite zakladajúcej porušenie práva na spravodlivý proces, a i takáto „iná vada“ zodpovedá dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a podlieha dovolaciemu prieskumu (bližšie pozri II. ÚS 120/2020, IV. ÚS 314/2020). Tomu v konečnom dôsledku korešponduje tá časť odôvodnenia napadnutého uznesenia, v ktorej sa najvyšší súd zaoberal námietkami sťažovateľov o údajnej nepreskúmateľnosti napadnutého uznesenia. Preto ústavný súd nepovažuje toto doplnenie za spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia.

13. Uvedené možno rovnako konštatovať aj vo vzťahu k posudzovaniu dovolania sťažovateľa 1, v rámci ktorého mal byť najvyšší súd dôslednejší a konkrétnejšie uviesť, ako sa krajský súd vysporiadal s namietanou procesnou subjektivitou sťažovateľa 1. Ústavný súd v tomto prípade nechce bagatelizovať tento procesný nedostatok, avšak s prihliadnutím na pomerne vyčerpávajúce odôvodnenie rozsudku krajského súdu v tejto čiastkovej otázke (body 25 – 27 rozsudku krajského súdu), ako aj všeobecne formulovanú, nijako nekonkretizovanú sťažnostnú námietku sťažovateľa 1, ktorá pripúšťa množstvo domniek a dedukcií, nehodnotí tento nedostatok z pohľadu jeho intenzity ako taký, ktorý by mohol vyústiť do porušenia práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie. Nie je totiž úlohou ústavného súdu korigovať pochybenia týkajúce sa obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia, pokiaľ takýto nedostatok nemá potenciál priniesť pre sťažovateľa priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

14. V tomto smere ústavný súd, vychádzajúc z obsahu odôvodnení rozhodnutí vo veci konajúcich súdov, dopĺňa, že nepokladá riešenie a výsledok sporu za nespravodlivý, pričom na rozdiel od sťažovateľov považuje odôvodnenie rozhodnutí všeobecných súdov (vrátane rozhodnutia

okresného súdu vo veci samej v spojení s rozsudkom krajského súdu) vo vzťahu k námietkam sťažovateľov za dostatočné, argumentačne konzistentné, rešpektujúce na vec dopadajúcu právnu úpravu v kontexte rozhodných skutočností.

15. Ústavný súd, súc viazaný rozsahom a dôvodmi ústavnej sťažnosti (§ 45 zákona o ústavnom súde), na základe uvedeného dospel k záveru, že námietky sťažovateľov nesignalizujú takú priamu príčinnú súvislosť s možným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol vysloviť ich porušenie. Ústavná sťažnosť v danej veci svojím obsahom je iba vyjadrením nesúhlasu sťažovateľov s výsledkom kauzy a nevyplýva z nej nič, čo by ich sťažnostnú argumentáciu posúvalo do ústavnoprávne relevantnej roviny. Skutočnosť, že konajúce súdy vo svojich rozhodnutiach vyslovili právny názor, s ktorým sa nestotožňujú, nemôže sama osebe viesť k záveru o porušení označených práv. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a s právnym názorom strán sporu vrátane ich dôvodov a námietok.

16. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

17. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľov v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu